

Aan de leden Vaste Tweede Kamer
Commissie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Den Haag, 3 oktober 2013

Betreft: AO Hoofdlijnen Participatiewet
Ref.: LCR/TK/13-0091/BH/ER/GvdM

Geachte dames en heren,

Op 10 oktober voert u een Algemeen Overleg over de hoofdlijnen van de Participatiewet. De Landelijke Cliëntenraad (LCR) heeft de hoofdlijnennotitie, uw vragen en de beantwoording van de staatssecretaris gelezen. Dit leidt tot een aantal nieuwe vragen en punten van aandacht. Deze brengen wij hierbij graag onder uw aandacht met het verzoek deze in te brengen tijdens het Algemeen Overleg.

Mensen met een urenbeperking

De LCR vindt het van groot belang dat werken loont. De regering ook.

Is de regering voornemens maatregelen te nemen waardoor het ook voor mensen met een medische urenbeperking loont om betaald te gaan werken?

De LCR vraagt dit omdat het systeem van loonkostensubsidie daar niet in kan voorzien.

De loonwaarde per uur hoeft voor mensen met een urenbeperking niet lager te zijn.

Mensen met een urenbeperking kunnen wel ten miste het minimumloon verdienen maar zijn niet in staat een volledige werkweek te werken. Bij iemand met een urenbeperking die het maximum aantal uren werkt dat voor hem mogelijk is, bijvoorbeeld 20 uur, kan het inkomen lager dan het sociaal minimum zijn.

In de huidige Bijstandswet, straks Participatiewet, kan het inkomen uit arbeid slechts worden aangevuld tot het geldende sociaal minimum van die persoon.

Is het mogelijk om voor mensen met een urenbeperking een vrijstellingsregeling in de Participatiewet op te nemen (zoals nu geregeld is voor de ouder van een eenoudergezin met jonge kinderen)?

(Her)beoordeling Wajong na 2015

De LCR krijgt geen goed beeld op basis van welke criteria de Wajong (her)beoordeling plaats zal vinden.

De LCR vindt dat hiervoor de behandeling van de Participatiewet meer helderheid over moet komen.

• **Bezoekadres**

Landelijke Cliëntenraad
Bezuidenhoutseweg 60
2594 AW Den Haag

• **Postadres**

Landelijke Cliëntenraad
Postbus 95966
2509 CZ Den Haag

• Tel. 070 – 34 99 790
• e-mail: info@lcr-suwi.nl
• www.landelijkecliëntenraad.nl

Kern is: wat is volledig en wat is duurzaam arbeidsongeschikt? Zijn die criteria bij (her)beoordeling identiek voor alle Wajongbeoordelingen? Worden andere omstandigheden meegewogen? En wat wordt mensen na de herbeoordeling aan ondersteuning geboden om aan het werk te komen?

- Wordt bij de herbeoordeling van Wajonggerechtigden die onder de oude Wajong vallen de duurzaamheid onderzocht? Of wordt er vanuit gegaan dat die kan worden vastgesteld op basis van het feit dat zij al minimaal 5 jaar geleden zijn ingestroomd? Wordt rekening gehouden met bijvoorbeeld leeftijd of het feit dat iemand in 15 of 20 jaar nooit heeft gewerkt? Is het een realistische aanname dat iemand die nog nooit met succes heeft gewerkt nog aan het werk komt, zeker als iemand 50 jaar of ouder is?. Wat is de ratio om oudere Wajongers, die nog nooit serieus in staat zijn geweest deel te nemen op de arbeidsmarkt, onder een wettelijk regiem te laten vallen waarin deelname op de arbeidsmarkt centraal staat?
- Houden mensen die in de werkregeling van de nWajong zitten en een langdurend traject volgen naar werk na hun herbeoordeling recht op zeven jaar ondersteuning? En wie biedt die ondersteuning? UWV of gemeente?
- Houden mensen in de studieregeling van de Wajong een inkomensvoorziening als na herbeoordeling het recht op Wajong verloren gaat? Zo nee, heeft de staatssecretaris met minister Bussemakers van OCW overleg gevoerd over de inkomenspositie van jonggehandicapten die nog leren? En wat heeft dat overleg opgeleverd voor de jonggehandicapten waarvan die inkomenssteun wegvalt? Of de inkomenspositie van toekomstige jonggehandicapten die gaan leren/studeren door hun beperkingen geen mogelijkheden hebben om bij te verdienen, of als gevolg van hun beperking langer over hun studie doen?
- Wat voor criteria gelden er voor jonggehandicapten die na 2015 Wajong aanvragen? Geldt voor hen de huidige grens van 20% loonwaarde? Deze grens was ooit bedoeld om in een periode van zeven jaar na te gaan of betrokkene werkelijk tot productieve arbeid in staat zou zijn. Daarna zou worden bezien wat de definitieve mate van arbeidsgeschiktheid zou zijn. Omdat de nieuwe Wajong in 2010 is ingegaan, is dit feitelijk nog niet gebeurd. Nu wordt de beoordeling een 'erin of eruit'-beslissing. Daarbij komt nog dat gemeenten geen enkele verplichting hebben om 7 jaar te investeren in deelname op de arbeidsmarkt. UWV heeft die verplichting nu wel. Ook het instrumentarium als werk gevonden is sluit niet aan: de loonkostensubsidie bedraagt maximaal 70% van het wettelijk minimumloon wat ertoe leidt dat mensen met een loonwaarde onder de 30% niet het minimumloon kunnen verdienen. Is het kabinet voornemens de nieuwe instroom te beoordelen op basis van een ander criterium dan 20% loonwaarde?
- Jonggehandicapten die worden afgewezen voor een Wajonguitkering kunnen op een later moment alsnog toetreden tot de Wajong als blijkt dat de beperkingen niet alleen volledig, maar ook duurzaam zijn (na 10 jaar). Of als sprake is van toegenomen arbeidsgeschiktheid (binnen 5 jaar). Hoe kunnen Jonggehandicapten die geen eerdere beoordeling hebben gevraagd na verloop van tijd aantonen dat zij eerder beperkingen hadden op basis waarvan zij een beroep kunnen doen op de mogelijkheden om alsnog toe te treden tot de Wajong?
- Tot slot de vraag hoe wordt omgegaan met jonggehandicapten die op jonge leeftijd met hun beperking in staat zijn tot werk, maar op latere leeftijd (na 10 jaar, sommige beperkingen leiden tot vroegtijdige toename van arbeidsgeschiktheid) volledig en duurzaam arbeidsongeschikt worden. Als zij werken, zijn zij verzekerd voor de WIA. Als zij niet werken zijn zij aangewezen op de Participatiewet, bedoeld voor mensen die kunnen werken.

Overdracht Wajong na herbeoordeling

Indien Wajonggerechtigden zijn herbeoordeeld naar de , worden gemeenten verantwoordelijk voor deze mensen.

De LCR vraagt zich af hoe de medische dossiers van Wajongers worden overgedragen aan gemeenten?

Jaren geleden heeft UWV de medische informatie al in gescheiden dossiers ondergebracht. Die zijn alleen door de verzekeringsartsen in te zien. Verder gelden er specifieke regels voor het beheer van die informatie. Informatie mag alleen worden overgedragen aan artsen, in verband met de privacywetgeving.

De LCR vraagt zich af of gemeenten in staat zijn 140.000 medische dossiers van ex-Wajonggerechtigden te ontvangen en hoe worden de wettelijke regels geborgd?

De LCR gaat ervan uit dat ex-Wajongers door UWV 'warm' worden overgedragen.

De LCR vraagt zich af hoe de jarenlange ervaring van UWV met de beoordeling van arbeidsmogelijkheden, het netwerk van organisaties (onderwijs, gespecialiseerde aanbieders) en beleid rond werkplekaanpassingen (bijvoorbeeld fysieke aanpassingen voor mensen met en visuele beperking en jobcoachondersteuning) aan gemeenten wordt overgedragen?

De plaatsingsresultaten van UWV laten zien dat het steeds beter lukt om mensen deel te laten nemen aan de reguliere arbeidsmarkt en niet meer automatische door te laten stromen naar WSW en dagbesteding.

Hoe kan worden geborgd dat deze lijn zich voortzet?

Samenhang in het sociale domein

Gemeenten worden verantwoordelijk voor een groot aantal mensen verantwoordelijk voor zorg, welzijn, werk en inkomen. Het uitgangspunt is dat gemeenten meer integraal kunnen gaan ondersteunen. Dit zou moeten leiden tot lagere kosten. Er moet daarom samenhang zijn in de manier waarop gemeente en burger zich tot elkaar verhouden in de WMO, Jeugdwet, WSW en Participatiewet.

Voor mensen die beperkt kunnen participeren en zijn aangewezen op intramurale zorg geldt dat zij een beroep moeten doen op de Wet Landelijke Intramurale Zorg (LIZ). Een deel van de mensen krijgt voortaan met de Zorgverzekeringswet (ZVW) te maken. Dit veronderstelt een heldere afbakening tussen gemeentelijk en landelijk domein. Waarbij de ondergrens van de WMO en participatiewet eenduidig is gedefinieerd en aansluit op die van de LIZ, Wajong2015 en het basispakket van de ZVW.

Tevens vraagt dit om een goede afstemming tussen de betreffende uitvoeringsinstellingen. Mensen mogen niet tussen wal en schip vallen.

De LCR vraagt u om, samen met uw collega-woordvoerders voor WMO en LIZ, af te spreken de genoemde wetten (ongeveer gelijktijdig te behandelen. Zo hebben u en uw collega-fractiegenoten de gelegenheid een beoordeling te maken of:

- de wetten voldoende samenhang bieden om burgers integraal te benaderen;
- de wetten voldoende op elkaar aansluiten, zodat mensen niet tussen het wal en schip raken.

De LCR geeft enkele voorbeelden die het belang van bovenstaande zaken duidelijk maken:

- Blijft bij een herindicatie WSW (omdat de persoon te veel beperkingen heeft om nog te kunnen werken) de eis van kracht dat pas ontslag kan volgen als passende dagbesteding beschikbaar is?
- Raken herbeoordeelde Wajongers niet alleen hun wajong-uitkering kwijt, maar ook hun dagbesteding? Is 'kunnen werken' een contra indicatie (voorliggende voorziening) voor dagbesteding?
- Is het denkbaar dat iemand voor de Wajong wordt afgewezen (in staat wordt geacht arbeid te kunnen verrichten) en is aangewezen op de LIZ voor zijn ondersteuningsvraag bij wonen?
- Wat betekent dit voor zijn dagbesteding als hij geen aanbod van de gemeente krijgt voor werk of toeleiding naar werk? Kan het zijn dat de jonggehandicapte, aangewezen op de LIZ voor ondersteuning bij wonen maar in staat wordt geacht te kunnen werken, niet wordt geaccepteerd door instellingen voor wonen? Omdat hij geen dagbesteding heeft en dit ook niet in het kader van de LIZ kan krijgen omdat hij kan werken? Of dat een jonggehandicapte op de Wajong is aangewezen maar geen toegang heeft tot ondersteuning vanuit de LIZ?

De LCR zal, nadat de wetsvoorstellen openbaar zijn, met nadere analyses komen en daarmee de gevolgen die genoemde wetten hebben voor mensen in kaart brengen.

VN-verdrag inzake gelijke rechten van mensen met een beperking

Het VN-verdrag inzake de gelijke rechten van mensen met een beperking wordt in 2015 geratificeerd. De werking van dit verdrag is reeds van toepassing sinds 2006 (de ondertekening scheidt al verplichtingen ten aanzien van nieuwe wetgeving).

De vraag is of de regering bij het aanbieden van de Participatiewet:

- Een toets uitvoert of deze wet in lijn is met verplichtingen die de Staat heeft in het verdrag?
- Hoe de verantwoordelijkheid van de Staat als ondertekenaar van het VN-verdrag zich verhoudt tot de verantwoordelijkheid van gemeenten?
- Komen er 400 implementaties van het VN verdrag?
- Hoe de Nederlandse Staat zich wil verantwoorden aan de VN met betrekking tot de beleidsonderdelen die zij gedecentraliseerd heeft naar gemeenten (dit betreft dus ook Wmo)?

Doelgroep afspraken/quotum

Waarom wordt de doelgroep voor de 125.000 toegezegde banen (garantstelling banen en tevens doelgroep quotum) gekoppeld aan de inzet van loonkostensubsidie of persoonlijke ondersteuning? Is het inderdaad de bedoeling dat mensen met fysieke beperkingen, waaronder mensen met een uren beperking, doven en blinden die zonder LKS kunnen werken zijn uitgesloten van het quotum? En is het de bedoeling dat langdurige werklozen in de bijstand die aan het werk gaan via een loonkostensubsidie omdat ze niet direct productief zijn meetellen voor het quotum?

De LCR vreest voor verdringing waardoor de mensen met een structurele functionele beperking buiten de boot vallen en ondanks quotum niet aan het werk komen. Met het oog op de herbeoordeling van Wajongers, moeten zij toch bij voorrang in aanmerking komen voor de banen in het kader van de garantstelling en meetellen als doelgroep voor het quotum. Dat zal, als gevolg van de voorgestelde definitie, niet het geval zijn.

Een pakket voor werknemer en werkgever

De LCR is van mening dat werknemers met een beperking en hun werkgevers er op moeten kunnen rekenen dat:

- Financiële risico's worden weggenomen bij indiensttreding van een werknemer met een beperking. We kennen hier op dit moment de no-riskpolis die voor werkgevers risico's voor loondoorbetaling bij ziekte en verhoging WIA premie wegnemen. De no-riskpolis is nu nog een landelijke regeling, beschikbaar voor specifieke groepen. Dit is voor werkgevers een eenduidige en eenvoudige regeling. Wanneer gemeenten in het kader van de Participatiewet verantwoordelijk worden voor de no-riskpolis, ontstaan per gemeente beleidsverschillen in de reikwijdte van de polis. Afdekking van risico van premieverhoging is niet mogelijk, gemeenten zijn niet in staat de financiële risico's van premieverhoging als gevolg van toetreding tot de WIA weg te nemen. Hierdoor weten werkgevers niet waar zij aan toe zijn. Er zal verschil ontstaan tussen werknemers omdat zij in verschillende gemeenten wonen. Onvermijdelijke meerkosten bij werkvoorzieningen zijn nu nog verzekerd via WIA en Wajong. Ook voor mensen die vanuit de bijstand aan het werk gaan. Dit verandert voor mensen die onder het regiem van de Participatiewet komen. Zij moeten hiervoor een beroep doen op de gemeente in het kader van de Participatiewet. Daarmee worden werkvoorzieningen een onderwerp van financiële afweging.

Het risico is dat werkzoekende die dure werkvoorzieningen nodig hebben om te kunnen werken niet aan het werk worden geholpen.

De LCR stelt daarom de vraag: waarom gaan voorzieningen voor werknemer en werkgever die thans in de WIA zijn geregeld over naar de Participatiewet?

- Voordeel van behoud van het verstrekken van werkvoorzieningen via (art 35) WIA is dat werkgevers en werknemers weten waar zij aan toe zijn met betrekking tot het beleid van noodzakelijke werkvoorzieningen bij afsluiting van het arbeidscontract.

Per gemeente zal het beleid verschillen.

Is het wenselijk dat een werknemer die verhuist maar wel bij dezelfde werkgever blijft werken van jobcoach zou moeten veranderen omdat de gemeente waar hij gaat wonen geen contract heeft met zijn jobcoachorganisatie? Is dit wat wordt nagestreefd met één regeling voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt? Is dit één regeling?

- Tot slot nog de loonwaarde.

Is het niet verstandig één methode voor loonwaardebepaling te kiezen?

Gezond stelsel?

In het eerste antwoord op de schriftelijke vragen naar aanleiding van de hoofdlijnennotitie, na het sociaal akkoord en quotumregeling, wordt niet ingegaan op de belangrijkste les van de parlementaire enquêtecommissie Buurmeijer naar de uitvoering van de sociale zekerheid. Die was: bestuurlijke verantwoordelijkheid en uitvoering dienen van elkaar gescheiden te zijn. Door de decentralisatie van wet- en regelgeving naar gemeenten zien we een toename van de verstrengeling van bestuur en uitvoering. Bestuur en uitvoering liggen in één hand. Gevolg hiervan is dat een goede controle door de gemeenteraad niet goed mogelijk is. Zeker wanneer gemeenten bovenregionaal gaan samenwerken.

Zijn er onvoldoende checks en balances in de wetgeving om te voorkomen dat over 10 jaar in een nieuwe parlementaire enquête wordt geconstateerd dat te zeer is vertrouwd op beleidsvrijheid.

De LCR vraagt u de vragen en opmerkingen mee te nemen in het overleg.

Met vriendelijke groet,

Gerrit van der Meer
Voorzitter LCR

Samenstelling Landelijke Cliëntenraad

- **Landelijke cliëntenorganisaties:** Vakcentrale voor Middengroepen en Hoger personeel/Christelijk Nationaal Vakverbond (MHP/CNV), Chronisch zieken en Gehandicaptenraad Nederland (CG-Raad), Centrale Samenwerkende Ouderenorganisaties (CSO), Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV, publieke sector), Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV, private sector), Landelijke Vereniging van Arbeidsongeschikten (LVA), Samenwerkingsverbanden Landelijk Overleg Minderheden (LOM), Landelijk Platform GGZ/LOC, Platform VG.
- **Vertegenwoordigers van cliëntenraden:** cliëntenraden SVB en UWV
- **Vertegenwoordigers van de gemeentelijke cliëntenparticipatie:** Landelijk overleg cliëntenraden Sociale Zekerheid (LocSZ), Landelijk overleg cliëntenraden Sociale Zekerheid (LocSZ)/cliëntenraden G4.
- **Adviseur:** Mobility